МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Логіка»
вибіркових компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Аеронавігація

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.2021 р. № 8

СХВАЛЕНО
Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 22.09.2021 №2

ПОГОДЖЕНО
Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.2021 р. № 8

Розглянуто на засіданні циклу соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, протокол від 25.08.2021 № 1

Розробники: викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, спеціаліст вищої категорії Кошева Ю.В.

Рецензенти:

1. Викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки КЛК ХНУВС, к.політ.н., доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Матета О.А
2. Доцент кафедри психології, педагогіки і філософії Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського кандидат педагогічних наук, доцент Беспарточна О.І.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма навчальної дисципліни «Логіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми першого бакалаврського рівня вищої освіти Аеронавігація.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є правильне мислення, зокрема способи і засоби свідомої побудови правильних теоретичних чи практичних міркувань, ефективної критики їх порушень.

Міждисциплінарні зв'язки: «Філософія», «Загальна психологія», «Основи правознавства».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:
1.Логіка як основа філософського світогляду.
2. Основи понятійного мислення
3. Складові форми мислення, судження та умовиводу.
4. Логічні основи теорії аргументації.
5. З історії логіки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Логіка» є розвинуте раціональне мислення сучасного фахівця у галузі науки і практики, озброєне ефективними логічними вміннями розв'язання професійних завдань, а також його позиція як відповідального громадянина демократичної правової держави.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Логіка» є надання базових знань і формування систематичних вмінь ефективної розумової активності студента – майбутнього практичного працівника, відповідального громадянина демократичної правової держави.

1.3. Згідно з освітньо-професійною програмою здобувачі вищої освіти повинні:

- ***знати:*** основні закони і форми мислення; операції визначення і поділу понять; умовиводи дедукції, індукції, аналогії; основи теорії запитання-відповіді; способи доведення і спростування, способи висування, розробки та перевірки версій (гіпотез), типові логічні помилки та способи їх критики, зокрема у полі права.
- ***вміти:*** застосовувати знання з загальної логіки у різних полях соціального простору;

- правильно знаходити й оцінювати сукупність фактичних даних (емпіричного базису) у розв'язанні різноманітних задач, зокрема практичної;
- висувати надійні гіпотези (версії);
- раціонально здійснювати відпрацювання перевірку гіпотез (версій);
- логічно правильно аргументувати власну позицію;
- оцінювати і вдосконалювати або переглядати власну позицію, а також переконливо критикувати позицію опонента у разі припущення ним логічних помилок.

1.4. Форма підсумкового контролю залік.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 годин / 1 кредит ECTS.

1.5. Програмні компетентності.

.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі авіаційного транспорту, у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів вивчення елементів транспортної системи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК-7	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК-12	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК-13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для

		активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності (ФК)	ФК-1	Здатність забезпечувати безпеку та економічну ефективність польотів повітряних суден (вертольотів).

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

Тема № 1. Логіка як основа філософського світогляду.

Правильне раціональне мислення як предмет загальної логіки. Результативність логіки. Орієнтація логіки на мислення, висловлене в мові.

Основні форми мислення: поняття, судження, умовивід. Логічна форма. Поняття формалізації міркування.

Логічні помилки. Поняття критичного мислення. Логіка як підстава ефективного критичного мислення.

Значення правильного мислення фахівця .

Тема № 2. Основи понятійного мислення.

Закон тотожності, умови його застосування та типові порушення (підміна поняття, різновиди підміни тези та ін.).

Закон несуперечності та його порушення.

Закон виключення третього та його порушення.

Закон достатньої підстави та типові його порушення («основна помилка», помилка «не випливає»).

Тема № 3.Складові форми мислення, судження та умовиводу.

Поняття як форма мислення.

Головні логічні характеристики поняття: обсяг та зміст. Відношення між поняттями, їх зображення з допомогою колових схем.

Операція поділу поняття. Види поділу. Класифікація. Правила поділу понять та типові їх порушення.

Операція визначення поняття. Визначення через найближчий рід та видові ознаки. Правила побудови дефініції, типові їх порушення.

Судження як форма мислення.

Структура судження. Класифікація суджень. Основні види суджень. Перетворення суджень. Сумісні і несумісні судження. Співвідношення істинності та хибності суджень.

Умовивід як форма мислення

Простий категоричний силогізм. Загальні правила силогізму. Фігури категоричного силогізму. Модуси категоричного силогізму. Логічні помилки в силогізмах. Пізнавальна роль дедукції. Сутність індуктивного умовиводу. Пізнавальна роль повної індукції. Характеристика неповної індукції. Наукова індукція. Помилки в індуктивних умовиводах. Зв’язок індукції і дедукції. Аналогія. Сутність умовиводу за аналогією. Правила умовиводу за аналогією.

Гіпотеза.

Тема № 4. Логічні основи теорії аргументації.

Сутність і значення доведення. Логічна структура доведення. Логічні правила доведення. Основні помилки в доведенні. Паралогізмі та софізмі в доведенні. Доказовість і переконливість.

Тема № 5. З історії логіки.

Основні етапи розвитку логіки. Теорія пізнання в Давній Греції. Арістотель – основоположник науки логіки. Логіка Середніх віків і епохи Відродження. Логіка Нового часу. Діалектична логіка. Розвіток логіки в Україні.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті.

Основна:

1. Арутюнов В. Х., Кирик Д. П., Мішин В. М. Логіка: Навч. посіб. для економістів. — К., 2000.
2. Бандурка О. М., Тягло О. В. Курс логіки: Підручник. — К., 2002.
3. Жеребкін В. Є. Логіка: Підруч. для юрид. ф-тів і вузів. — 3-тє вид. — К., 2001.
4. Жоль К. К. Вступ до сучасної логіки. — К., 2002.

Допоміжна:

1. Жеребкін В. Є. Логіка: підруч. / В. Є. Жеребкін. – К.: Знання, 2004. – 255 с.
2. Логіка: підруч. для студ. вищих навч. закладів / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.; за ред. В. Д. Титова. – Х.: Право, 2005. – 208 с.
3. Логіка: Хрестоматія / авт.-упор. С. Д. Цалін. – 3-те вид., переробл. і доповн. – Х.: Факт, 2010. – 864 с.
4. Хоменко І. В. Логіка – юристам: підруч. / І. В. Хоменко. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 224 с.
5. Цалін С. Д. Логічний словник-довідник: / С. Д. Цалін. – 4-те вид., виправл. і доповн. – Х.: Факт, 2006. – 400 с. 6. Щербина О. Логіка для юристів / О. Щербина. – 2-ге вид. – К.: Юрид. думка, 2007. – 264 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Цифрова бібліотека України www.elib.org.ua
2. Освітній сайт www.osvita.org.ua
3. Студентська електронна бібліотека http://chitalka.info
4. Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія (українська) http://uk.wikipedia.org

5. Сайт Книжкової палати України www.ukrbook.net
6. Електронна бібліотека www.lib.com.ua

4. Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти

Основні питання з курсу

1. Поняття загальної логіки, її практична значущість для фахівця у галузі психології.
2. Поняття логічної форми. Формалізація.
3. Поняття та різновиди помилок. Логічна помилка та її критика.
4. Співвідношення мислення і міркування. Вимоги до мови поля права.
5. Класифікація суджень за якістю-кількістю. Логічний квадрат.
6. Логічний аналіз судження та визначення його якісно-кількісної характеристики.
7. Закон тотожності та критика його типових порушень:
- приклади і критика підміни поняття,
- приклади і критика часткової підміни тези,
- приклади і критика повної підміни тези («аргумент до людини», «аргумент до милосердя» тощо).
8. Закон суперечності та критика його порушення.
9. Закон виключення третього та критика його порушення.
10. Закон достатніх підстав та критика його типових порушень:
- приклади та критика «основної помилки»,
- приклади та критика помилки «не випливає».
11. Логічний поділ понять, види поділу (дихотомічний, за видозміною ознаки). Класифікація.
12. Правила поділу понять та критика їх типових порушень:
- несумірний поділ,
- поділ не за однією підставою,
- члени поділу не виключають один одного,
- помилка «стрибок у поділі».
13. Правила визначення понять через найближчий рід та видові ознаки і критика їх типових порушень:
- несумірне визначення (занадто широке і занадто вузьке),
- коло у визначенні (тавтологія, хибне коло),
- помилка «невідоме через невідоме».
14. Поняття та особливості застосування операцій, що замінюють визначення:
- опис,
- характеристика.
15. Поняття запитання та відповіді. Запитання до уточнення.
16. Поняття запитання та відповіді. Запитання до поповнення.

17. Поняття передумови запитання та області пошуку відповіді.
18. Вимоги до правильної постановки запитань, в тому числі у полі права.
19. Різновиди відповідей (пряма, непряма).
20. Типові помилки у відповідях:

- хибна відповідь,
- відповідь не по суті запитання,
- неповна відповідь.

21. Логічні вимоги до побудови гіпотез (версій) через аналогію та типові їх порушення.
22. Логічні вимоги до висування гіпотез (версій) через популярну індукцію, типові їх порушення. Помилка «поспішне узагальнення».
23. Проблема підвищення надійності неповної індукції. Поняття наукової індукції.
24. Поняття причинно-наслідкового зв'язку. Помилка «після цього, отже з причини цього».
25. Методи визначення причинно-наслідкових зв'язків:

a. метод схожості,
b. метод різниці,
c. метод супутніх змін,
d. метод залишку.

26. Поняття та логічні вимоги до побудови статистичного узагальнення.
27. Алгоритм побудови простого категоричного силогізму.
28. Перевірка правильності простого категоричного силогізму з допомогою колових схем.
29. Аргументація. Доведення і підтвердження, їх відмінність (з наведенням прикладів).
30. Поняття аргументу і контраргументу, їх сила.
31. Поняття та структура прямого доведення.
32. Поняття та структура непрямого доведення.
33. Поняття спростування. Спростування тези.
34. Поняття спростування. Критика резонів.
35. Поняття спростування. Критика демонстрації.